

asse

Medlemmer av Tønsbergs høireorganisasjon.

Bystyrevalget står for døren og valglisten skal opstilles.

For å gi hvert enkelt medlem lettest mulig adgang til å bringe forslag navn på personer, som man ønsker opført på den liste som skal forelegges på Høires nominasjonsmøte, har man — som ved tidligere kommunevalg — besluttet at ethvert medlem av foreninger tilsluttet Tønsberg Høire kan fremkomme med sitt forslag. Alle forslag, som må være underskrevet av forslagsstilleren, må innsendes til formannen i Tønsbergs Høireforening, adresse «Tønsbergs Blad» innen mandag 8. september 1947.

Tønsbergs Høireforening.

101989

Tønsbergs Høireforening.

Underskriveren foreslår følgende personer opført på den forslagsliste som skal forelegges Høires nominasjonsmøte for Tønsberg:

1.
2.
3.
4.
5.

Tønsberg, den oktober 1947.

Medlem av:

Adresse:

Rettsapparatet.

8 artikler om „Kretsens erobringstokt“

Av

Direktør Lorenz Vogt

IV.

Farligere og mere skjebnesvangert enn angrepet på kommunelovgivningen blev Kretsens arbeide for å tilrane sig makten over rettsoppgjøret og rettsapparatet. Eller støtter man på de samme motsetninger mellom Stortingets og til dels regjeringens rolige og veloverveide syn på forholdene og Kretsens hektiske trang til å ha makt og gjøre sine noe outruede meninger gjeldende.

Stortinget opfatning kommer til syne i Justiskomiteens innstilling til landsviklov av november 1946.

Her uttales følgende:

«I det lovverket som gjaldt før krigen og framleis er gjeldende, var det ett fullstendig og vel gjennomtenkt system av straffebod om

stod på lovens grunn. På et punkt kan der overfor justiskomiteen læses en liten reservasjon: Det er riktig som fremholdt av komiteen, at på det straffeprocessuelle område står man fritt overfor grunnlovens forbud mot å gi lover tilbakevirkende kraft. Ingen forbyrter har krav på å få sin sak behandlet etter gammel processordning. Derom foreligger det mange prejudikater bl. a. fra innførelse av jurylovgivningen i 80-årene. En ny processordning tilsikter alment å skape en mere betryggende belysning av saker. Den processordning som blev innført etter frigjøringen synes dog på to punkter å avvike herfra. Den tilsikter etter premisene å gjennomføre et oppgjør med større «strenghet». Dette er en materielle rettslig hensikt, som ikke bør kunne anvendes overfor tidligere begåtte forbrytelser. Videre er de siktede blitt berøvet adgangen til selv eller gjennom sin forsvarer å foreta selvstendige bevisundersøkelser. Dette kan tjene flere

foreligger i London, da den nevnte form blev satt op. Denne er laget efter notater, man vel også til dels har hukommelsen.

Det er overfor nærværende fortæller fra hold vært høvet, at da regjeringens anordninger er fattet i henhold til en fullmakt, hvorefter regjeringen kun har hatt en misvisende gjengivelse, må samtlige bli i underkjenne. Dette er dog utvilsomt å drive konsekvensene for langt. Ligger anordningene innen den virkelige fullmakt kan de ikke være avgjørende om regjeringen trodde fullmakten gikk videre. Men det måner domstolene til å se på de enkelte anordninger med noen kritikk. En fordel er det, at Høiesterett den hele tid synes å ha holdt sig til den virkelige fullmakt, som denne fremgikk av de stenografiske referater fra Elverum (dok. 2 1945).

Under forberedelsen av de enkelte anordninger har Kretsen vært særlig aggressiv. Dette kommer spesielt frem under forberedelse av landssvikanordningen av desember 1944 — den avgjørende anordning om hvis lovligheit Stortingets justiskomite har uttalt sine tvil.

Denne anordning er forberedt av en av «Kretsen» nedsatt komite, som skal ha bestått av senere riksadvokat Arntzen, senere lagmann Solem, direktør Thagaard og senere statsråd Jens Christiaan Hauge. Den er gjennomgått av et fremdeles anonymt utvalg, hvor høiesterettsjustitiarius Paal Berg skal ha øvet sin innflydelse. Den er senere kommentert og søkt satt ut i livet av en anonym justiskomite i Stockholm. Hvor langt Kretsen her har vært representert vites ikke. Den megen anonymitet er beklagelig og ikke stemmende med norsk rettsopplæring og praksis.

Alle tre gruppens uttalelser er preget av hevel og manglende balanse. Mens London-regjeringen har holdt igjen. Det kunde vært naturlig, om det motsatte hadde vært tilfellet. Man kunde tenkt sig, at London-regjeringen var bitter og hadde vanskelig for å forstå de ikke lette forhold, hvorunder man levte her hjemme. Det vilde også hatt sin historiske parallell i den måte, hvorpå de franske emigranter optrådte etter hjemkomsten i 1814—15.

Kretsens uavbalanserte hat og dets motsetning til London-regjeringens tørre besindighet kommer frem på flere punkter. Et enkelt forhold er illustrerende. Kretsens organer hadde foreslått, at norske statsborgere skulde kunne fradømmes sitt statsborgerskap for å henvise til Tyskland, som sitt nye fedreland. Tanken var en tid populær når folk fikk talt sig op til et passende raseri. Men der pleier i almindelighet å være langt fra en rasende tale til en tåpelig handling. Denne avstand har Kretsens menn ikke fornemmet. Justisdepartementet i London tar da også avstand, selv om den erkjenner vekten av de fremkomne betraktninger: «Berøvelse av statsborgerskap har som straff blitt vært helt ukjent i norsk lovgivning. Stillingen av dette område den samme i våre

plasmangelen
eten. Skolen
r matter, vold
akken, skole.
«vandrende»
ene ledige
— Det man
sikte på med
ig — når mu-
relse av tan-
rettelse av en
ikk undervis-
inh...regnska-
finner eksper-
t interessant,
vil ha sagt at
r slik linje
Den teoretiske
askap vil kom-
vene overhodet
e sjemmannsko-
av sin verdi.

It 640
isitkull.

olen“ blir
rle boliger
hl.

nu i likhet med
t intum an-
g andt byg-
enselskontoret i
alt har fått 640
gjennem fylkes-
50 tonn ventet
ne uke. Kon-
le g om hvor-
re kullildeling i

ørst og fremst
fyrtte boliger, og
celigere tildeling
benytter ovensty-
ng fæst 15 hl. pr.
ze som ikke har
ed vedanskaffel-
ner at 5 hl. an-
favn ved.

angerer for øvrig
rets «preferanse-
m er dekket med
tar enkelte som
i 200 hl. kull.
i Sem gir ellers
man har klart å
t av vinterens
nu er også lag-
Man får ikke
nger for skogene
ett under ved-
kel.

i likhet med
kvantum av
blandt byg-
selskontoret i
t har fått 640
ennem fylkes-
tonn ventes
nde uke. Kon-
sig om hvor-
kulltildeling i

t og fremst
rte bølger, og
lgere tildeling
nytter ovnsfy-
fåes 15 hl. pr.
som ikke har
vedanskaffel-
er at 5 hl. an-
avn ved.
rer for øvrig
ts «preferanse-
er dekket med
enkelte som
200 hl. kull.
Sem gir ellers
n har klart å
av vinterens
er også lag-
Man får ikke
er før skogene
under ved-
d.

en rasjonelt.

god latin hos
kjelle og smelle
at den trekker
vekk fra det
virksomhet». Nu
at også om e-
iktig ledd i pro-
ste forstand. —
etnings- og for-
erken produsent-
å noen glede av

Jelsstand måttet
n var overbefol-
t unektelig som
telse når det nu
amøse stortings-
en at «handelen
dre enn anslått.
beiderbladet» vi

— av hvem? Var
ne selv som var
og fant ut at her
eres» Inn til be-
ner enn nok å ta
odager, da samme
re var mindre

beklemmende fø-
linge «anslag» fra
underbygd.

re velgerne twin-
latte partier. Hvis
tsetter kostbare
adig utvidelse av
t. Lavere skatt
ste, og de velgere
ta konsekvensen
t til å klage over

Kretsapparatet.

8 artikler om „Kretsens erobringstokt“

Av
Direktør Lorentz Vogt

IV.

Færligere og mere skjebnesvangert enn angrepet på kommunelovgivningen blev Kretsens arbeid for å mæne sig makten over rettsoppgjøret og rettsapparatet. Eller støtter man på de samme motsetninger mellom Stortingets og til dels regjeringens rolige og veloverveide syn på forholdene og Kretsens hektiske trang til å ha makt og gjøre sine noe outrede meninger gjeldende.

Stortinget opfatning kommer til syne i Justiskomiteens innstilling til landsviklov av november 1940.

Her uttales følgende:

«I det lovverket som gjaldt før krigen og framleis er gjeldende, var det et fullstendigt og vel gjennomtenkt system av straffebod om landsvik og høgsvik i krig og fred. Og likeins skadebotsregler.

Nemnda meiner, at når det gjeld det materielle rettslege andsvaks- og straffespørsmåla, hadde lovverket fra tid til tider vore vel brukanda og fullt ut tenlegt til grunnlag for rettsoppgjøret. Straffeboda i strl. kap. 8 og 9, og paragraf 330 attåt krigsartikkane i den militære straffelova rårer visseleig alle eller dei aller fleste tilfelle av landssvikgjerningar som gjekk, for seg i krigstida. Og i strl. paragraf 58 er det lovheimel for mildare domar i dei tilfelle då den vanlege straffesåma i landssvikparagrafane kunne verka urimeleg.

Um dei vanlege skadebotsreglane i norsk rett solets som dei gjaldt frå fyrr, kan ein visseleig og så låst, at dei hadde vore fullt ut tenlege.»

Disse betraktninger tør idag deles av det store flertall innen vårt folk. De gamle lovbestemmelser som gjaldt før 1940 var fullstendig tilstrekkelige. Hadde man holdt sig til disse vilde vi fått et oppgjør som uomtvistelig

stod på lovens grunn. På et punkt kan der overfor justiskomiteen læses en liten reservasjon: Det er riktig som fremholdt av komiteen, at på det straffeprocessuelle område står man fritt overfor grunnlovens forbud mot å gi lover tilbakevirkende kraft. Ingen forbyrter har krav på å få sin sak behandlet etter gammel processordning. Den som foreligger der mange prejudikater bl. a. fra innførsel av jurylovgivningen i 80-årene. En ny processordning tilskitter alment å skape en mere betryggende belysning av saken. Den processordning som blev innført etter frigjøringen synes dog på to punkter å avvike herfra. Den tilskitter etter premisset å gjennomføre et oppgjør med større «strenghet». Dette er en materielletrettslig hensikt, som ikke bør kunne anvendes overfor tidligere begåtte forbrytelser. Videre er de siktede blitt berøvet adgang til selv eller gjennom sin forsvarer å foreta selvstendige bevisundersøkelser. Dette kan tjene flere formål — dog ikke sakens opplysning. Stortingets justiskomite stod på lovens og rettens grunn — kun beklagelig, at den kom så sent til at den mente at saken måtte gå sin skjebne gang.

Under forberedelsene av den nuværende i enhver henseende noe ekstraordinære lovgivning finner man forøvrig tildels det samme motsetningsforhold mellom «Kretsens» og London-regjeringen som ved kommunallovvgivningen. Det kan derfor være grunn til å se nærmere på forholdene.

Grunnlovens paragraf 17 om kgl. anordninger gir ikke Kongen noen adgang til å lage en straffelovvgivning. Dens ordlyd er: «Kongen kan gi og opheve anordninger, der angår handel, toll, næringsveier og politi, dog må de ikke stride mot konstitusjonen og de således som etterfølgende paragrafer 77, 78 og 79 bestemme av Stortinget givne lover. De gjelde provisoriske til neste Storting.»

Kongens rett til å gi provisoriske anordninger er således sterkt begrenset. Hjemmelen for en utvidelse må søkes i «Elverumsfullmakten». London-regjeringen har da også funnet å burde citere «Elverumsfullmakten» i spissen av de to offisielle utgaver: «Prov. anordningen Nr. V, 1940—1945» og «Norsk Lovtidend I. og 2. avdeling («London-utgaven») 1940—1945».

Begge steder er Elverumsfullmakten gitt følgende ordlyd: «Stortingets vedtak (på Elverum) som enstemmig gir regjeringen fullmakt til å gjøre alle de vedtak som er påkrevd, for å vareta rikele interessene inntil Stortinget, — etter samråd mellom regjeringen og presidenkapet — kan bli sammenkalt på nytt». Denne form har imidlertid kun en viss noe fjern likhet med hvad det foregikk på Elverum. Grunnen tør være følgende: De stenografiske referater fra Elverum har ikke

praksis.

Alle tre gruppens uttalelser er preget av hevi og manglende balanse. mens London-regjeringen har holdt igjen. Det kunde vært naturlig, om det motsatte hadde vært tilfellet. Man kunde tenkt sig, at London-regjeringen var bitter og hadde vanskelig for å forstå de ikke lette forhold, hvorunder man levte her hjemme. Det vilde også hatt sin historiske parallell i den måte, hvorpå de franske emigranter optrådte etter hjemkomsten i 1814—15.

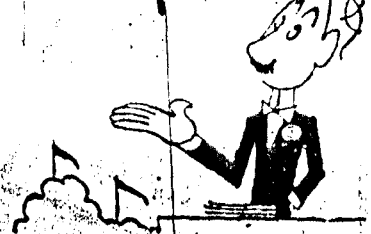
Kretsens uavbalanserte hat og dets motsetning til London-regjeringens tørre besindighet kommer frem på flere punkter. Et enkelt forhold er illustrerende. Kretsens organer hadde foreslått, at norske statsborgere skulde kunne fradømmes sitt statsborgerskap for å henvise til Tyskland som sitt nye fedreland. Tanken var en tid populær når folk fikk talt sig op til et passende raseri. Men der pleier i almindelighet å være langt fra en rasende tale til en låpelig handling. Denne avstand har Kretsens menn ikke fornemmet. Justisdepartementet i London tar da også avstand, selv om den erkjenner vekten av de fremkomne betraktninger: «Berøvnig av statsborgerskap har som straff blitt vært helt ukjent i norsk lovgivning. Stillingen er på dette område den samme i våre nordiske naboland, hvis statsborgerlover som kjent i alt vesentlig faller sammen med den norske. Frakjennig av norsk statsborgerrett har derimot etter tysk mønster vært praktisert av Quislingsstyret i det okkuperte Norge, jmf. tidn. av 20. mai 1943. Foruten i Tyskland var lignende adgang allerede før krigen hjemlet bl. a. i Italia og Sovjetsamveldet. Principielt sett taler etter departementets mening avgjørende grunner mot at adgang til å frakjenne forbryttere deres norske borgerrett blir lovfestet i norsk rett. Ustøtelse av statsamfundet som straff er et reaksjonsmiddel som er i avgjort motstrid med det grunnsyn, som ligger bak den gjeldende norske straffelovvgivning. En forøkning av denne art lar sig videre vanskelig forene med det norske syn på statsborgerrettens karakter og betydning.»

Bestemt avviser London-regjeringen den nazistiske tankegang som ligger bak Kretsens forslag. Henvisningene til Quisling, Tyskland, Italia og Sovjet er klare og ikke uten brodd.

Kretsens jurister tommer i sine forslag med Grunnloven. Det fremgår av deres premisser, at de forstår de bevegelse sig på gyngende grunn. Flere grunnlovsbud legger vanskeligheter i veien for dens hevplaner. Grunnlovens paragraf 97, mot å gi lover tilbakevirkende kraft søker man å manøvrere bort. I paragraf 99 har man bestemmelsen om, at «ingen må fengselig enholdes uten i lovbestemte tilfelle». Paragraf 104 uttaler: «Jord- og boslod kan i intet tilfelle forbyrtes». Disse og andre bestemmelser blev i okkupasjonstiden stadig citert med glede og fortrestning hver gang, når man var utsatt for overgrep fra tyskerne og NS.

Nu skulde man oppleve at «Kretsens» søkte å bortfortolke disse viktige

Aa lenke sig
TB 29.8.47

hele forskjellen mellom demokrati og diktatur er jo, at i det ene har man lov å være uenig med regjeringen, i det andre har man lov å være enig. Notarius Jobelco, prof.

bestemmelser for å kunne møte NS-folk med deres egne våben. Man synes ikke å ha forstått, at man derigjennom også steg ned mot disse nivå. Det er særlig paragraf 97 det gikk utover. Men tales om den vanlige fredsforholdet av denne paragraf i motsetning til den som kan anvendes under de ekstraordinære forhold etter krigen. Der tales videre om den fortolkning som kan ventes anvendt (av hvem?) etter krigen.

Under alle forhold er domstolenes uavhengighet bl. a. av bruttallene, meninger, en selsagt, ting i et retts-samfund. Mellom lovkonsepster og dommere må der gå et skille. Særlig nødvendig, er dette, hvor nye lover skal anvendes på allerede begåtte forbrytelser. Stortingets justiskomite understreker de særegne forhold som landssvikloven — bygget på landssvikordningen — blev til under:

«Den lovsaka som her ligg fyre, er av eit særskilt og mykje sjelsynt slag: Emnet er ikkje landssvikgjeringar som kan koma til å gå for seg i framtida. Det lova skal er å fastsetja straffa og det økonomiske andsvaret for brotsverk som var gjorde i tida 9. april 1940 til 7. mai 1945. Dette skal gjerast etter at det i det store og helle er på det rene og vel kjent kven det er lova kjem til å råke.

I forma er dette lovgjeving. I reynnda er det mykje meir ei domarverksend.

I eit amfunn som vårt, der sjelve grunnlova sær fast at inga lov må gjevast tilbakeverkande kraft, kunne det liggja nær, å spørja, om det i ei stode som denne i det helle er høve til å gjeva nokor lov — med anna innhald enn amnestifyreseger.

Nu blev forholdet, da Kretsen hadde mennene, kjente mennene og skulde vite å sette dem ned på plass følgende: Man forbereder en lovgivning, som er mer en forhåndsdom enn en lov. I utformningen av denne forhåndsdom deltar forskjellige mer eller mindre anonyme personer. Av disse overtar senere en — advokat Sven Arntzen — den øverste påtalemyndighets rolle. Lagmann Solem den centrale lagmannstilling i Høiesterett sitter justitiarius Paal Berg, og Ferdinand Schjelderup. De samme menn kommer derved til å øve en avgjørende innflydelse på alle trin av oppgjøret. Forholdet er ikke betryggende og det blir da enda mindre ved den aggressivitet, som er vist fra første stund. Hvor det gjelder å bedømme en anordnings lovlighet ligger det i sakens natur, at de menn

som har deltatt i dens utarbeidelse ikke etterpå står objektivt til spørsmålet. Kretsens representanter innskrenket heller ikke sin virksomhet til ett anonyme arbeide under okkupasjonen og sine offisielle stillinger etterpå. Riksadvokat Arntzen holder veiledende foredrag for dommere som merkelig nok møter mannsterkt frem for å motta belønning. Foredraget var i og for sig utmerket — men hvad skal man si om selve situasjonen? Dommerforeningens formann blir så begeistret, at han vil at foreningens medlemmer — dommere — ved votering skulde slutte sig til foredraget. En slik votering vilge gjort samtlige tilstedeværende inhabile ved behandling av senere landssviksaker. Dette noe eendommelige forslag blev forhindret ved en mere besindig høiesterettsdommers inngripen.

Samtidig mangler man det korrek-tiv, som en selvstendig sakførerforening — forsvarers representanter — burde ha vært og som i Danmark er kommet så klart frem i høiesteretts-sakfører Steglich-Petersens optreden, når den danske riksadvokat i likhet med den norske hadde hevdet påtalemyndighetens opfatning. Den norske Sakførerforenings passivitet i så hen-seende er påfallende.

Mot rettsoppgjørets ekstraordinære anlegg og dets ekstraordinære gjennomførelse har reaksjonen lenge vært sterk, særlig i de nye vel skolerte juridiske kretser. Det blev opfattet som et utslag herav, da en av Høiesteretts mest ansatte dommere søkte avskjed og justitiarius takket ham for samarbeidet tross meningsforskjelligheter.

Også innen regjeringen synes der å være en våknende forståelse av reaksjonen mot den noe ekstraordinære rettspleie. En styrkelse av Høiesterett var vel nødvendig for å få fremmet sakene. På den annen side er det lite betryggende, om landets øverste domstol består av for mange for tilfellet opnevnte personer. Man valgte da den form å utvide Høiesterett med seks embedsdommere fra andre retter og å meddele dette i beslutningen fra statsråd. Ellers nevnes aldri offisielt, hvorfra den avutnevnte skriver sig fra. Nu var det påkrevet til publikums beroligelse.

Rettsoppgjøret er lagt an etter Kretsens — den sterkt politiske engagerte Krets — ønsker. Det vilde vært bedre om regjering og Stortinget hadde kunnet handle fritt etter sin mere avbalanserte med grunnlov og lov mere stemmende opfatning.

LORENTZ VOGT.

har et nyt parti på lager.
Sinkhvitt og malervervarer forøvrig/

Livebå

26 fots, — 41 personer —
HANS BOR

TIL SALGS

Kjøtt

fredag og lørdag.

C. Fosaas.

Kjøttvarer

idag fredag.

Paulsen, Solli.

Gitarer

ankommet

BORGHILD LINDS

Musikkforretning

Torvet — Telefon 2322

Kyttetomt på Founland

tilsalgs. Areal ca. 2 mål. Flott belig-genhet.

O.s.sakfører E. Nordahl-Larsen.

Tørre trematerialer

samt en del galv. vannledninger til-salgs under ett.

Bill. mrk. «3233».

Bare spør oss!

VED NYBYGG, FORAN-DRINGER ELLER OPPUS-NING ER VI TIL BESTE TJENESTE MED

MALING — KAMINER

OVNER — KONFYRER

TAPET — LINOLEUM

IMPREGNERINGSSTOFFER

VI KAN VÅRT FAG!

TØNSBERG FARVEHANDEL

Midt på Stortorvet